

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สังคมปัจจุบันให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะบุคคลผู้ที่มีบุคลิกดี ย่อมเป็นที่ต้องการของหน่วยงานสาขาอาชีพต่างๆ หรือสถานศึกษาที่จะรับเข้าทำงานหรือรับเข้า ศึกษาต่อ โสภา ชูพิกุลชัย (2522) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพว่าเป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่สำคัญ อย่างหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จทางการเรียน และการเลือกอาชีพเป็นอย่างยิ่ง และดวงคำ ชนกลีกรรม (2528) ได้กล่าวว่าบุคคลที่เลือกอาชีพได้เหมาะสมกับบุคลิกภาพตนเองย่อมมีแนวโน้ม ที่จะประสบผลสำเร็จและมีความก้าวหน้าในอาชีพนั้น ซึ่งจะส่งบุคคลประสบความสุขในการ ดำรงชีวิต และทำให้ประเทศมีความเจริญมั่นคง ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดเลือกอาชีพได้ไม่ เหมาะสมหรือมีปัญหาในการประกอบอาชีพจะทำให้เกิดความคับข้องใจและมีแนวโน้มที่จะประสบ ความล้มเหลวในการประกอบอาชีพของบุคคลโดยย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ ผู้ที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่นิยมชมชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย กรณีที่บุคคลมีบุคลิกภาพ แบบใดลักษณะใด ย่อมต้องส่งสมลักษณะต่าง ๆ มาตั้งแต่เริ่มต้นของชีวิตไปจนตาย การส่งสมนี้ จะเป็นไปโดยที่บุคคลไม่อาจจะรู้สึกตัวได้

กระทรวงสาธารณสุข ได้มีโครงการขยายการผลิตกำลังคนโดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2535 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ได้มีเป้าหมายสำคัญที่จะผลิตกำลังคน เพิ่มขึ้น 39,247 คน และพัฒนาเจ้าหน้าที่ก่อนประจำการโดยการฝึกอบรมรวม 26,431 คน โดย รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้ เร่งรัดการผลิตและพัฒนา สมรรถนะบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ (ปฏิทิน สาธารณสุข, 2536) มีบุคลิกภาพที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบุคลากร สาธารณสุขนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่กล้าแสดงออกตามความเหมาะสม สามารถปรับตัวเข้ากับ ประชาชนที่จะต้องทำงานด้วย สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2532) ได้กล่าวว่าบุคลากรสาธารณสุข นอกจากจะทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน แล้วยังต้องทำงานร่วมกับประชาชน โดย บุคลากรสาธารณสุข จะต้องเป็นผู้นำชุมชน ในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อ เป้าหมายคุณภาพชีวิตของประชาชน

ลักษณะบุคลิกภาพที่ดีของบุคลากรสาธารณสุข (สมจิตต์ สุพรรณทัศน์, 2532) ควรจะมีลักษณะบุคลิกภาพ ดังต่อไปนี้

- (1) ลักษณะบุคลิกภาพทางกาย ประกอบด้วย รูปร่างหน้าตาดี การแต่งกายสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ร่างกายสมบูรณ์ การเคลื่อนไหวของร่างกายคล่องแคล่ว ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับการดึงดูดความสนใจ ความสะดวก ซึ่งนับว่าเป็นการเอื้อต่อการให้บริการในสถานการณ์ที่ฉับพลันได้ดีกว่า
- (2) ลักษณะบุคลิกภาพทางอารมณ์และจิตใจ เป็นความสามารถที่ควบคุมอารมณ์ความโลภ โกรธ หลงได้ ซึ่งมีผลต่อความเมตตา ให้ความสนใจที่จะสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุข อีกทั้ง มีความตั้งใจแน่วแน่ต่อการแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจได้ตามสถานการณ์จริง
- (3) ลักษณะบุคลิกภาพทางวาจา ประกอบด้วยการใช้วาจาอ่อนโยนในการทักทายปราศรัย ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่ม เพศ วัย และระดับการศึกษา

อำพล จินดาวัฒนะ (2539) ได้กล่าวถึง ภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ของกำลังคนด้านสาธารณสุขในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จะต้องมีลักษณะดังนี้

- (1) มีคุณธรรม จริยธรรม
- (2) มีภาวะผู้นำ
- (3) มีความรู้ทักษะทางวิชาชีพ มีภูมิปัญญาที่จะใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจอย่างเหมาะสม ในการที่จะดำเนินงานด้านบริการพัฒนาสุขภาพของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
- (4) มีความรู้ เจตคติและทักษะในการบริหารจัดการ การระดมสรรพกำลังของสังคม การสร้างการมีส่วนร่วม และการพัฒนาเครือข่าย
- (5) มีพฤติกรรมที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม
- (6) มีความสามารถที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของระบบสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การเมือง และการบริหาร

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เป็นสถาบันการศึกษาสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่ผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข ให้ความรู้มีทักษะและเจตคติในการปฏิบัติงาน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาสาธารณสุขของประเทศ (คู่มือนักศึกษา, 2538) โดยรับผิดชอบจัดการศึกษาด้านสาธารณสุขระดับพื้นฐาน ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน สาขาวิชาทันตสาธารณสุขและสาขาวิชา

เทคนิคสหกรรม จุดมุ่งหมายในการผลิตบุคลากรทั้ง 3 สาขาวิชา เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ มีเจตคติและคุณธรรม มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความก้าวหน้าทางวิชาการสามารถนำไปประกอบอาชีพด้านสาธารณสุขให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา การสาธารณสุขแห่งชาติ คุณสมบัติของผู้ที่เข้าศึกษาทั้ง 3 สาขาวิชา เป็นผู้สำเร็จมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ม. 6) โปรแกรมวิทยาศาสตร์ โดยใช้เวลาศึกษา 2 ปี และระหว่างการเรียนจะได้รับ เงินงบประมาณเป็นทุนอุดหนุนการศึกษาตลอดหลักสูตร ผู้สำเร็จการศึกษาลำดับประกาศนียบัตร สาธารณสุขศาสตร์สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน จะต้องไปปฏิบัติงานที่สถานอนามัย โรงพยาบาล ชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหรือสำนักงานเทศบาล สาขาวิชาทันตสาธารณสุขชุมชน จะต้อง ไปปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลชุมชน หรือสำนักงานเทศบาล สาขาวิชาเทคนิคสหกรรม จะต้องไป ปฏิบัติงานที่ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด บุคลากรสาธารณสุขเหล่านี้มีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบต่อการมีสุขภาพ และคุณภาพชีวิตที่ดี ของประชาชน

จากความคิดเห็นต่าง ๆ ที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เป็นสิ่ง ที่สำคัญอย่างมาก สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ทั้งในขณะ เรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษา เนื่องจาก ในขณะเรียนนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม จะเป็น ผู้ที่มีการปรับตัวดี มีสุขภาพจิตดี อันส่งผลให้มีผลการเรียนที่ดีด้วย และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว นั้นบุคลากรสาธารณสุขเหล่านี้ จะต้องเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างด้านพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อให้ ประชาชนบรรลุสู่การมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีในที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาลักษณะ บุคลิกภาพการแสดงตัว - การเก็บตัวของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตร สาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน สาขาวิชาทันตสาธารณสุข และสาขาวิชาเทคนิค สหกรรม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบุคลิกภาพการแสดงตัว - การเก็บตัวของนักศึกษาลำดับหลักสูตรประกาศนียบัตร สาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน สาขาวิชาทันตสาธารณสุข และสาขาวิชาเทคนิค สหกรรม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นนักศึกษาที่เรียนในปีการศึกษา 2538 ของทั้ง 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน สาขาวิชาทันตสาธารณสุข สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม

โดยศึกษาลักษณะบุคลิกภาพตามแบบวัดบุคลิกภาพ เอ็ม บี ที ไอ (MBTI = The Myers-Briggs Type Indicator)

1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.4.1 ในการวิจัยครั้งนี้ วันและเวลาในการตอบแบบวัดบุคลิกภาพที่ต่างกัน จะไม่มีผลต่อผลของการศึกษา

1.4.2 นักศึกษา วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ตอบแบบวัดบุคลิกภาพของผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538) ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพ เอ็มบีทีไอ (MBTI) ตอบตามความเป็นจริง

1.5 คำจำกัดความของการวิจัย

1.5.1 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของนักศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ บุคลิกภาพมี 2 ประเภท คือ

1.5.1.1 บุคลิกภาพการแสดงตัว (Extrovert Personality) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคมชอบสังสรรค์ มีเพื่อนมากไม่ชอบอ่านหนังสือหรือทำงานโดยลำพังชอบกิจกรรมที่ทำให้ความตื่นเต้น ชอบสนุกสนานร่าเริง ชอบสนใจคนอื่นและโลกภายนอกไม่ใคร่ห่วงตนเอง ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ง่าย ไม่ค่อยวิจารณ์ตนเอง เป็นคนกล้าแสดงออก ทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย ความประเพณีของเขาถือหลักความจริงและสิ่งที่เป็นอยู่ วัดได้จากแบบวัดบุคลิกภาพ เอ็มบีทีไอ

1.5.1.2 บุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert Personality) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเก็บตัว เป็นคนเงียบแยกตัวจากผู้อื่น ทำอะไรเต็มไปด้วยความระมัดระวังขาดความยืดหยุ่น เจ้าระเบียบ ซื่อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่เอาใจใส่ตนเอง มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ไม่ชอบความตื่นเต้น ควบคุมอารมณ์ได้ การปรับตัวของพวกนี้มักทำโดยการหลบหนีและการเพ้อฝัน วัดได้จากแบบวัดบุคลิกภาพ เอ็มบีทีไอ

1.5.2 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2538 ของ
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

1.5.3 สาขาวิชาที่เรียน หมายถึง สาขาวิชาที่นักศึกษาเรียนทั้ง 3 สาขาวิชา คือสาขา
วิชาสาธารณสุขชุมชน สาขาวิชาทันตสาธารณสุข และสาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม

1.5.4 แบบวัดบุคลิกภาพเอ็มบีทีไอ (MBTI) หมายถึง แบบวัดบุคลิกภาพที่ดัดแปลง
มาจาก ไมเยอร์-บริกส์ ไทป์ อินดิเคเตอร์ (Myers-Briggs Type Indicator) ของ แคเธอรีน บริกส์
และ อิสซาเบล ไมเยอร์ส (Katherine Briggs and Isabel Myers) โดย ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ
เกิดพิทักษ์ เป็นผู้แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยในปี พ.ศ. 2538 โดยมีลักษณะบุคลิกภาพแบ่ง
ออกเป็น 4 หมวดใหญ่ ๆ คือ

- (1) การแสดงตัวหรือการเก็บตัว (Extrovert-Introvert, E-I) มุ่งรับรู้และตัดสินใจในโลก
ภายนอกของบุคคล และสิ่งของหรือความคิดหรือมโนภาพ
- (2) การรับสัมผัสหรือการคิดสังหรณ์ (Sensing-Intuition, S-N) การรับรู้โดยตรงในความจริง
ตามความเป็นจริงหรือจากความคิดที่เกี่ยวข้องกับจินตนาการ
- (3) ความคิดหรือความรู้สึก (Thinking-Feeling, T-F) พิจารณาตัดสินโดยใช้ความจริงและ
ความไม่จริงอย่างมีเหตุผล โดยเข้าใจถึงคุณค่าของแต่ละบุคคล ระหว่างบุคคล
- (4) การตัดสินหรือการรับรู้ (Judgment-Percept, J-P) ติดต่อกับโลกภายนอกด้วยการรับรู้
ติดต่อและเข้าใจด้วยทัศนคติ

1.5.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ย (Grade Point Average) ซึ่งคิด
โดยเอาผลคูณหน่วยกิตกับระดับคะแนนทุกวิชารวมกัน แล้วหารด้วยผลรวมของจำนวนหน่วยกิต
ของทุกวิชาที่เรียนในชั้นปีที่ 1 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

1.5.5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ คือ ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับต่ำกว่า
 $\bar{X}-0.5 \text{ S.D.} =$ ต่ำกว่า 2.50 ลงมา

1.5.5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ
 $\bar{X}-0.5 \text{ S.D.}$ ถึง $\bar{X}+0.5 \text{ S.D.} = 2.50-2.94$

1.5.5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง คือ ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มากกว่า $\bar{X}+0.5 \text{ S.D.}$ ขึ้นไป $= 2.95-4.00$

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ในด้านการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรสาธารณสุข

1.6.1.1 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษา ไปใช้ในโครงการอาจารย์ที่ปรึกษา นำผลการศึกษาไปใช้ในการติดตามดูแลและให้ความช่วยเหลือนักศึกษา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมบุคลิกภาพของนักศึกษาให้เหมาะสมกับวิชาชีพ

1.6.1.2 ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมบุคลิกภาพของนักศึกษา ตลอดจนใช้เป็นบรรทัดฐานในการคัดเลือกนักศึกษาที่จะเข้ารับการศึกษาระดับวิชาชีพ และใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของบุคลากรทางด้านสาธารณสุขให้เหมาะสมกับวิชาชีพ

1.6.2 ด้านการวิจัย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักศึกษากับองค์ประกอบอื่นที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและใช้วิจัยในกลุ่มตัวอย่างอื่น และเป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพการแสดงตัว - การเก็บตัวกับผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของบุคลากรสาธารณสุข